

СЕКЦІЯ 3. БАНКІВСЬКА СПРАВА

КРЕДИТНІ ВАЖЕЛІ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

ЗАБОЛОТНА Н. Г.

доцент кафедри банківської справи

*Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
м. Київ, Україна*

Подолання системної економічної кризи та відновлення економічного зростання вимагає активізації інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств реального сектору економіки. Побудувати конкурентоспроможну економіку неможливо без своєчасного оновлення основних засовів виробництва, впровадження новітніх технологій та високотехнологічних, енергозберігаючих виробництв. Активне впровадження інновацій, новітніх технологій дає можливість вивести підприємства із кризового стану, створити передумови для їх прибуткової діяльності, що в подальшому дозволить їм зайняти конкурентні позиції як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках. Саме активна інноваційно-інвестиційна діяльність підприємств реального сектору економіки спроможна вивести економіку України із кризового стану та створити передумови для відновлення економічного зростання.

В сучасних умовах інноваційна активність підприємств реального сектору економіки в Україні є низькою. Так, якщо наприклад в кінці 80 років у промисловості колишнього СРСР питома вага підприємств, що розробляли та впроваджували нову продукцію, нові технологічні процеси, або їх удосконалювали становила близько 60-70%, то у першій половині 1990 рр. цей показник суттєво знизився. У 1992-1995 рр. питома вага інноваційно-активних підприємств в Україні коливалася у межах 20-26%. [1, с. 124]. У наступні роки стан справ у даній сфері суттєво погіршився. Так, якщо питома вага підприємств, що займалися інноваціями у 2000 р. становила 18%, то у 2004 р. – 13,7%, а у 2006 р. лише 11,2%. У 2007 р. питома вага підприємств, що займалися інноваціями зросла до 14,2%, але в наступні три роки цей показник дещо знизився. В 2011 р. відбулося зростання питомої ваги підприємств, що займалися інноваціями до 16,2%, а у 2012 до 17, 4%. Але у 2013 знову спостерігалось зменшення даного показника до 16,8%. [2].

Особливе занепокоєння викликає показник питомої ваги підприємств, що впроваджують інновації. Так, якщо у 2000 р. питома вага підприємств, що впроваджують інновації становила 14,8%, то у 2005 р. – 8,2%. В 2013 р. цей показник зріс до 13, 6% але і цей рівень є значно нижче порогового рівня (25%) і набагато нижче від аналогічних показників розвинутих країн (70-80%). Так зокрема, в країнах Європейського Союзу найнижчі показники інноваційної активності мають Португалія – 26% та Греція – 29%. Але й в цих країнах ці показники є значно вищими, ніж в Україні. А якщо порівняти з такими країнами як Нідерланди – 62%, Австрія – 67%, Німеччина -69%, Ірландія – 74%, то, зрозуміло, наскільки складною є ситуація в Україні в даній сфері [1, с. 125].

Низька інноваційна активність вітчизняних підприємств призвела до суттєвого зниження питомої ваги реалізованої інноваційної продукції в загальному обсязі промислової продукції з 7% в 2001 р. до 3,3% в 2013р. [2]. Дані негативні тенденції обумовлені низьким платоспроможним попитом підприємств на інновації, відсутністю стимулів до інноваційної діяльності, недостатнім фінансуванням наукової та інноваційної діяльності, обмеженістю довгострокових кредитних ресурсів, їх високою вартістю та іншими факторами.

Протягом багатьох років державна політика була спрямована на підтримку низько технологічних галузей та виробництв, що в результаті і призвело до формування такої моделі економіки, яка не відчувала потребу в інноваціях, а могла бути конкурентоспроможною на світових ринках виключно за рахунок дешевої робочої сили.

Світовий досвід підтверджує, що побудувати високо розвинуту економіку змогли ті країни, які зрозуміли необхідність впровадження інноваційної моделі економічного розвитку. В зв'язку з цим в цих країнах державні установи не обмежувалися лише підтримкою макроекономічної стабільності та регулюванням діяльності підприємницьких структур, а брали на себе відповідальність за економічний розвиток, і відповідно до цього приймали активну участь у розробці і реалізації інноваційних програм та проектів у пріоритетних сферах економіки, координували взаємодію між державою та приватним бізнесом з метою досягнення визначених загальноекономічних цілей.

Важливу роль в забезпеченні фінансових передумов для активізації інвестиційно-інноваційної діяльності в реальному секторі економіки відіграє банківська система. Комерційні банки як провідні посередники грошового ринку мають можливість забезпечити перерозподіл тимчасово вільних грошових ресурсів в пріоритетні сектори економіки, а центральний банк спроможний створити сприятливі умови саме для тих комерційних банків, які акумульовані ресурси переважно використовують для кредитування інноваційно-інвестиційних проектів в реальному секторі економіки.

Саме тому в країнах з розвинутою ринковою економікою діяльність Центрального банку спрямована не лише на забезпечення стабільності національної грошової одиниці, але й на підтримку економічного зростання. І це обумовлено тим, що використовуючи як прямі так і опосередковані інструменти монетарного регулювання, Центральний банк спроможний впливати не лише на ситуацію на грошовому ринку, але й стимулювати активізацію необхідних процесів в реальному секторі економіці, зокрема через регулювання процентних ставок, та за допомогою механізму рефінансування комерційних банків.

Слід зазначити, що в монетарній політиці НБУ не передбачено заходів, які б сприяли відновленню економічного зростання. З метою посилення впливу НБУ на перебіг процесів в реальному секторі економіки доцільно, щоб в монетарній політиці НБУ був передбачений комплекс заходів, які були б спрямовані на структурне коригування грошових потоків в економіці, створювали б умови для переважного спрямування грошових потоків на інноваційно-інвестиційні потреби реальної економіки, стимулювали б банки сконцентрувати свою діяльність саме на кредитуванні інвестиційних проектів в пріоритетних галузях економіки.

Враховуючи, що в сучасних умовах комерційним банкам досить складно залучити та акумулювати значні обсяги довгострокових ресурсів було б доцільним удосконалити механізм рефінансування, запровадити механізм

довгострокового рефінансування. При цьому пріоритетний доступ до таких довгострокових кредитів рефінансування повинні мати саме ті банки, які активно здійснюють довгострокове кредитування інноваційно-інвестиційних проектів підприємств реального сектору економіки. Одночасно повинен бути застосований ретельний контроль за цільовим використанням цих кредитів

Література:

1. Соціально економічний стан України: наслідки для народу та держави: національна доповідь / за заг. ред. В. М. Гейця. – К.: НВЦ НБУВ, 2009. – 687 с.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

ІНДИКАТОРИ РАНЬОГО ПОПЕРЕДЖЕННЯ ДЕФОЛТІВ БАНКІВ ПІД ЧАС СИСТЕМНИХ КРИЗ

КОРНИЛЮК Р. В.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри банківської справи*

*Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
м. Київ, Україна*

Банківська система України з початку 2014 року увійшла у фазу фінансової нестабільності, на що вказує високий рівень дефолтів та історичний рекорд за річною кількістю запроваджень тимчасової адміністрації в неплатоспроможні банки. Найбільший резонанс серед вкладників викликали дефолти банків з суттєвою часткою на депозитному ринку, таких як БрокБізнесбанк, Форум та ВіЕйБі Банк. У періоди банківських криз особливо гостро відчувається потреба в системі раннього попередження одиничних дефолтів банків, що потенційно загрожує запуском сценарію реалізації системного ризику. Не заперечуючи важливість агрегованих фінансових індикаторів, які традиційно використовуються в процесі моніторингу фінансової стійкості БСУ, рекомендуємо посилити аналіз системного ризику регулярними розрахунками показників надійності банків на індивідуальному рівні.

Системи раннього попередження банківських дефолтів протягом кількох десятиліть застосовуються в регуляторній практиці провідних країн світу. Найбільшої популярності серед багатьох методологій виявлення проблемних банків здобула рейтингова система *CAMELS*. Найближчими за методологією та цілями до нашого дослідження є наукові праці таких вчених як М. Арена [1], Ф. Беє [2], А. Куллен [3], В. Френсіс [4], котрі враховують розподіл індикативних значень індивідуальних індикаторів надійності *CAMELS* серед проблемних і стійких банків. Однак вони стосуються Латинської Америки, Азії, США та ЄС, тоді як на основі українських емпіричних даних це питання лишається недостатньо вивченим.

Метою нашого дослідження є визначення найбільш точних показників надійності банків, а також порівняння прогностичної здатності різних традиційних індикаторів раннього попередження дефолтів для підвищення якості